

Sürdürülebilir Kalkınma İçin
KÜRESEL HEDEFLER

1 YOKSULLUĞA SON

Yoksulluğun tüm biçimlerinin her yerde ortadan kaldırılması

HEDEF 1.1

1 YOKSULLUĞA SON

ASIRI YOKSULLUĞUN ORTADAN KALDIRILMASI

Günde 1,25 dolardan daha az bir parayla geçinen insanların sayısı şeklinde ölçülerek tanımlanan aşırı yoksulluğun 2030'a kadar herkes için, her yerde ortadan kaldırılması

HEDEF 1.2

1 YOKSULLUĞA SON

YOKSULLUĞUN EN AZ %50 AZALTILMASI

2030'a kadar ulusal tanımlara göre bütün boyutlarıyla yoksulluk içinde yaşayan her yaşta erkek, kadın ve çocuk oranının en az yarıya indirilmesi

HEDEF 1.3

1 YOKSULLUĞA SON

SOSYAL KORUMA SİSTEMLERİNİN HAYATA GEÇİRİLMESİ

Temel mal ve hizmetler de dâhil edilerek herkes için ulusal açıdan uygun sosyal koruma sistemleri ve önlemlerinin hayata geçirilmesi ve 2030'a kadar yoksul ve kırılgan durumdaki kişiler için önemli ölçüde korunma sağlanması

HEDEF 1.4

1 YOKSULLUĞA SON

MÜLKİYET, TEMEL HİZMETLER, TEKNOLOJİ VE EKONOMİK KAYNAKLARA EŞİT ERİŞİM HAKKI

2030'a kadar özellikle yoksullar ve kırılgan durumdaki insanlar olmak üzere, bütün erkek ve kadınların ekonomik kaynaklara ulaşma, temel hizmetlere erişim, toprak ve diğer mülk türlerine sahip olma ve üzerinde kontrol kurabilme, miras, doğal kaynaklar, uygun yeni teknolojiler ve mikrofinansı da kapsayan finansal hizmetler gibi konularda eşit haklara sahip olmalarının güvence altına alınması

HEDEF 1.5

1 YOKSULLUĞA SON

ÇEVRESEL, EKONOMİK VE SOSYAL AFETLERE KARŞI DAYANIKLILIK OLUŞTURULMASI

2030'a kadar yoksulların ve kırılgan durumda olan kişilerin dayanıklılık kazanmalarının sağlanması ve aşırı hava olayları ve diğer ekonomik, sosyal ve çevresel şoklar ve afetlere karşı kırılganlıkların azaltılması

HEDEF 1.A

1 YOKSULLUĞA SON

YOKSULLUĞU SONA ERDİRME AMAÇLI POLİTİKA UYGULAMALARI İÇİN KAYNAKLARIN HAREKETE GEÇİRİLMESİ

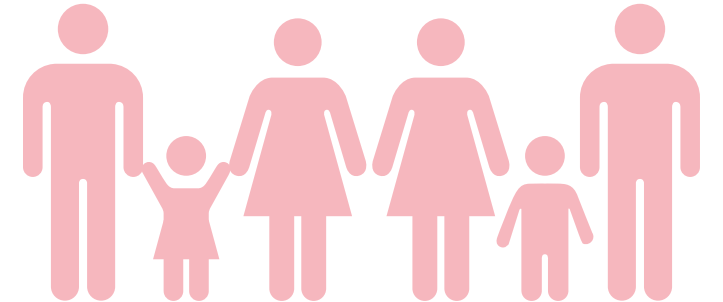
Özellikle en az gelişmiş ülkeler olmak üzere, gelişmekte olan ülkelerin yoksulluğu bütün boyutlarıyla sona erdirmek adına programlar ve politikalar uygulayabilmeleri için onlara yeterli ve öngörülebilir araçlar sunmak amacıyla, geliştirilmiş kalkınma işbirliği aracılığıyla, çeşitli kaynaklardan kaynakların yönlendirilmesinin büyük ölçüde sağlanması

HEDEF 1.B

1 YOKSULLUĞA SON

YOKSUL YANLISI VE TOPLUMSAL CİNSİYETE DUYARLI POLİTİKA ÇERÇEVELERİ OLUŞTURULMASI

Yoksulluğun ortadan kaldırılmasına yönelik eylemlere yapılan hızlandırılmış yatırımları desteklemek için ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeylerde, yoksulların lehine ve toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı kalkınma stratejilerine dayalı sağlam politika altyapılarının oluşturulması

2 AÇLIĞA SON

HEDEF 2.1

2030

GÜVENİLİR VE BESLEYİCİ GIDA YA EVRENSEL ERİŞİM

2030'a kadar açlığın sona erdirilmesi ve özellikle yoksullar ve çocuklar da dâhil kırılgan durumda olan kişiler başta olmak üzere herkesin bütün yıl boyunca güvenli, besleyici ve yeterli miktarda besine erişiminin güvence altına alınması

HEDEF 2.2

2030

YETERSİZ BESLENMENİN TÜM BİÇİMLERİNİN
ORTADAN KALDIRILMASI

2030'a kadar yetersiz beslenmenin tüm biçimlerinin ortadan kaldırılması (2025'e kadar, 5 yaş altı çocukların büyümelerini engelleyen unsurlar konusunda üzerinde anlaşmaya varılan uluslararası hedeflerin gerçekleştirilmesi de buna dâhildir) ve genç kızlar, hamile kadınlar, emziren anneler ve daha yaşlı insanların beslenmeyle ilgili ihtiyaçlarının ele alınması

HEDEF 2.3

2030

KÜÇÜK ÖLÇEKLİ GIDA ÜRETİCİLERİNİN VERİMLİLİK
VE GELİRLERİNİN İKİ KATINA ÇIKARILMASI

2030'a kadar tarımsal verimliliğin ve özellikle kadınlar, yerli halklar, çiftçilikle uğraşan aileler, göçebe çobanlar ve balıkçılar olmak üzere küçük çaplı gıda üreticilerinin toprağa, diğer verimli kaynaklara ve girdilere, bilgiye, finansal hizmetlere, piyasalara ve değer temini ve tarım dışı istihdam olanaklarına güvenli ve eşit erişiminin sağlanması aracılığıyla gelirlerinin iki katına çıkarılması

HEDEF 2.4

2030

SÜRDÜRÜLEBİLİR GIDA ÜRETİMİ
VE DAYANIKLI TARIM UYGULAMALARI

2030'a kadar sürdürülebilir gıda üretimi sistemlerinin güvence altına alınması ve üretimi ve üretkenliği artıran, ekosistemlerin sürdürülmesine yardımcı olan, iklim değişikliğine, aşırı hava koşullarına, kuraklığa, sellere ve diğer felaketlere uyum sağlama kapasitesini güçlendiren ve toprak kalitesini devamlı olarak artıran dayanıklı tarım uygulamalarının hayata geçirilmesi

Açlığın sona erdirilmesi, gıda güvenliği ve daha iyi beslenme güvencesinin sağlanması; sürdürülebilir tarımın desteklenmesi

HEDEF 2.5

2030

GIDA ÜRETİMİNDE GENETİK ÇEŞİTLİLİĞİN SÜRDÜRÜLMESİ

2020'ye kadar tohumların, kültür bitkilerinin, çiftlik hayvanlarının ve evcilleştirilmiş hayvanların ve onların vahşi türlerinin ulusal, bölgesel ve uluslararası düzeylerde etkin bir biçimde yönetilen ve çeşitlendirilen tohum ve bitki bankaları aracılığıyla genetik çeşitliliğinin sürdürülmesi ve uluslararası olarak üzerinde anlaşmaya varıldığı üzere, genetik kaynakların ve ilgili geleneksel bilginin kullanımından elde edilen kazanımlara erişimin ve bu kazanımların adil ve hakkaniyetli biçimde paylaşılmasının desteklenmesi

HEDEF 2.A

2030

KIRSAL ALTYAPI, TARIMSAL ARAŞTIRMA,
TEKNOLOJİ VE GEN BANKALARINA YATIRIM YAPILMASI

Özellikle en az gelişmiş ülkeler olmak üzere, gelişmekte olan ülkelerde tarımsal üretim kapasitesinin artırılması için geliştirilmiş uluslararası işbirliği aracılığıyla, kırsal altyapı, tarımsal araştırma ve yayım hizmetleri, teknoloji geliştirme ve bitki ve hayvan gen bankaları alanlarına yatırımın artırılması

HEDEF 2.B

2030

TARIMSAL TİCARET KISITLAMALARI, PIYASA AKSAKLIĞI
VE İHRACAT TEŞVİKLERİNİN ÖNLENMESİ

Tarımsal ihracat sübvansiyonlarının her türünün ve eş etkili mali yüklerle birlikte bütün ihracat önlemlerinin paralel olarak ortadan kaldırılması yoluyla, Doha Kalkınma Turu'na uygun olarak, dünya tarım piyasalarındaki ticari kısıtlamalar ve aksaklıkların düzeltilmesi ve önlenmesi

HEDEF 2.C

2030

GIDA EMTİA PIYASALARINDA İSTİKRARIN VE ENFORMASYONA
ZAMANINDA ERİŞİMİN GÜVENCE ALTINA ALINMASI

Gıda hammadde piyasalarının ve türevlerinin etkin bir biçimde işlemelerini sağlamak için önlemler alınması ve gıda fiyatlarındaki aşırı değişkenliği sınırlandırmaya yardımcı olmak için gıda rezervleriyle ilgili bilgileri de kapsayan piyasa bilgilerine zamanında erişimin kolaylaştırılması

3 SAĞLIKLI BİREYLER

Sağlıklı yaşamların güvence altına alınması ve her yaşta esenliğin desteklenmesi

HEDEF 3.1

3 SAĞLIKLI
BİREYLER

ANNE ÖLÜMLERİNİN AZALTILMASI

2030'a kadar küresel anne ölüm oranının her 100.000 doğumda 70'in altına indirilmesi

HEDEF 3.2

3 SAĞLIKLI
BİREYLER

5 YAŞ ALTINDA ÖNLENEBİLİR TÖM ÖLÜMLERİN ÖNÜNE GEÇİLMESİ

Bütün ülkelerde yenidoğan ölüm oranının her 1000 canlı doğumda en az 12'ye ve 5 yaş altı çocuk ölüm oranının da her 1000 canlı doğumda en az 25'e düşmesinin hedeflenmesiyle 2030'a kadar yenidoğan ve 5 yaş altı çocukların önlenabilir ölümlerinin sona erdirilmesi

HEDEF 3.3

3 SAĞLIKLI
BİREYLER

BULAŞICI HASTALIKLARLA MÜCADELE

2030'a kadar AIDS, tüberküloz, sıtma ve ihmal edilen tropikal hastalık salgınlarının sona erdirilmesi ve hepatit, su yoluyla bulaşan hastalıklar ve diğer bulaşıcı hastalıklarla mücadele edilmesi

HEDEF 3.4

3 SAĞLIKLI
BİREYLER

BULAŞICI OLMAYAN HASTALIKLARDAN ÖLÜMLERİN AZALTILMASI
VE RUH SAĞLIĞININ DESTEKLENMESİ

2030'a kadar bulaşıcı olmayan hastalıklardan kaynaklanan prematüre bebek ölümlerinin bu hastalıkların önlenmesi ve tedavisi yoluyla üçte bir oranında azaltılması ve akıl ve ruh sağlığının ve esenliğinin geliştirilmesi

HEDEF 3.5

3 SAĞLIKLI
BİREYLER

MADDE BAĞIMLILIĞININ ÖNLENMESİ VE TEDAVİ EDİLMESİ

Uyuşturucu madde kullanımı ve alkol bağımlılığını da kapsayan madde bağımlılığının önlenmesi ve tedavisinin güçlendirilmesi

HEDEF 3.6

3 SAĞLIKLI
BİREYLER

TRAFİK KAZASI KAYNAKLI YARALANMA VE ÖLÜMLERİN AZALTILMASI

2020'ye kadar karayolları trafik kazalarından kaynaklanan küresel ölümlerin ve yaralanmaların sayısının yarıya indirilmesi

HEDEF 3.7

3 SAĞLIKLI
BİREYLER

CİNSEL SAĞLIK VE ÜREME SAĞLIĞI,
AİLE PLANLAMASI VE EĞİTİMİNE EVRENSEL ERİŞİM

2030'a kadar cinsel sağlık ve aile planlamasını da kapsayan üreme sağlığı hizmetlerine ve bu konuda bilgi ve eğitime evrensel erişimin sağlanması ve üreme sağlığının ulusal stratejilere ve programlara entegre edilmesi

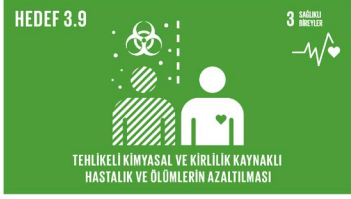
HEDEF 3.8

3 SAĞLIKLI
BİREYLER

EVRENSEL SAĞLIK HİZMETLERİNE ERİŞİMİNİN SAĞLANMASI

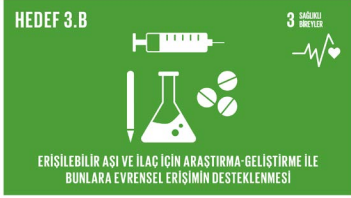
Finansal riskten korunmayı, kaliteli temel sağlık hizmetlerine erişimi ve herkesin güvenli, etkili, kaliteli ve uygun fiyatlı temel ilaçlara ve aşılarla erişimini de kapsayan evrensel bir sağlık güvencesi sisteminin oluşturulması

2030'a kadar zararlı kimyasallardan ve hava, su ve toprak kirliliğinden kaynaklanan hastalıkların ve ölümlerin sayısının büyük ölçüde azaltılması

Dünya Sağlık Örgütü Tütün Kontrolü Çerçeve Sözleşmesi'nin bütün ülkelerde, uygun görüldüğü şekilde uygulanmasının güçlendirilmesi

En çok, gelişmekte olan ülkeleri etkileyen bulaşıcı ve bulaşıcı olmayan hastalıklar için aşılarda ve ilaçlarda geliştirilmesinin desteklenmesi, gelişmekte olan ülkelerin kamu sağlığının korunmasına yönelik esnekliklere ilişkin Fikir Mülkiyeti Haklarının Ticari Niteliklerine İlişkin Anlaşma hükümlerini tamamiyle uygulayabilme hakkını onaylayan Doha Ticaretle Bağlantılı Fikri Mülkiyet Hakları (TRIPS) ve Kamu Sağlığına İlişkin Deklarasyona uygun olarak, uygun fiyatlı temel ilaçlar ve aşılarla erişimin sağlanması ve özellikle herkesin ilaçlara erişiminin sağlanması

Özellikle en az gelişmiş ülkeler ve gelişmekte olan küçük ada devletleri olmak üzere gelişmekte olan ülkelere sağlık hizmeti finansmanının ve sağlık işgücü istihdamının, geliştirilmesinin, eğitilmesinin ve devamlılığının önemli ölçüde artırılması

Başta gelişmekte olan ülkeler olmak üzere bütün ülkelerin ulusal ve küresel sağlık risklerine karşı erken uyarı, riski azaltma ve risk yönetimi kapasitelerinin güçlendirilmesi

4 NİTELİKLİ EĞİTİM

Kapsayıcı ve eşitlikçi, nitelikli eğitimin güvence altına alınması ve herkes için yaşam boyu öğrenimin desteklenmesi

HEDEF 4.1

ÜCRETSİZ İLK VE ORTA EĞİTİM

2030'a kadar bütün kız ve erkek çocuklarının ücretsiz, hakkaniyetli ve kaliteli bir ilköğretim ve ortaöğretimi tamamlamalarının ve böylece ilgili ve etkili öğrenme çıktılarının elde edilmesinin sağlanması

HEDEF 4.2

NİTELİKLİ OKUL ÖNCESİ EĞİTİME EŞİT ERİŞİM

2030'a kadar bütün kız ve erkek çocuklarının onları ilköğretime hazır hale getirecek kaliteli okul öncesi eğitimine erişimlerinin güvence altına alınması

HEDEF 4.3

ERİŞİLEBİLİR TEKNİK, MESLEKİ VE YÜKSEK EĞİTİME EŞİT ERİŞİM

2030'a kadar bütün kadın ve erkeklerin erişilebilir ve kaliteli teknik eğitim, mesleki eğitim ve üniversiteyi kapsayan yüksek öğretime eşit biçimde erişimlerinin sağlanması

HEDEF 4.4

FİNANSAL BAŞARI İÇİN İLGİLİ NİTELİKLERE SAHİP İNSAN SAYISININ ARTIRILMASI

2030'a kadar istihdam, insana yakışır işlerde çalışma ve girişimciliğe yönelik teknik ve mesleki becerileri de kapsayan ilgili becerilere sahip gençlerin ve yetişkinlerin sayısının önemli ölçüde artırılması

HEDEF 4.5

EĞİTİMDEKİ TÜM AYRIMCILIK TÜRLERİNİN ORTADAN KALDIRILMASI

2030'a kadar eğitim alanındaki toplumsal cinsiyet eşitsizliklerinin ortadan kaldırılması ve engelliler, yerliler ve kırılgan durumdaki çocuklar dâhil, kırılgan insanların her düzeyde eğitim ve mesleki eğitime eşit biçimde erişimlerinin sağlanması

HEDEF 4.6

EVRENSEL OKURYAZARLIK VE SAYI BİLGİSİ

2030'a kadar bütün gençlerin ve hem kadın hem de erkek olmak üzere yetişkinlerin büyük bir bölümünün okuryazar olmasının ve matematiksel beceriler kazanmasının güvence altına alınması

HEDEF 4.7

SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA VE KÜRESEL YURTTAŞLIK EĞİTİMİ

2030'a kadar sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir yaşam tarzları için eğitim, insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği, barış ve şiddete başvurmama kültürünün geliştirilmesi, dünya vatandaşlığı ve kültürel çeşitliliğin ve kültürün sürdürülebilir kalkınmaya katkısının takdiri yoluyla bütün öğrenciler tarafından sürdürülebilir kalkınmanın ilerletilmesi için gereken bilgi ve becerinin kazanımının sağlanması

HEDEF 4.A

KAPSAYICI VE EMNİYETLİ OKULLAR İNŞA EDİLMESİ VE MEVCUTLARIN İYİLEŞTİRİLMESİ

Çocuklara, engellilere, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı eğitim olanaklarının yaratılması ve geliştirilmesi ve herkes için güvenli, şiddete dayalı olmayan, kapsayıcı ve etkili öğrenme ortamlarının oluşturulması

HEDEF 4.B

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER İÇİN YÜKSEK EĞİTİM BURS İMKANLARININ ARTIRILMASI

2020'ye kadar en az gelişmiş ülkeler, gelişmekte olan küçük ada devletleri ve Afrika ülkeleri başta olmak üzere gelişmekte olan ülkelere, gelişmiş ve diğer gelişmekte olan ülkelerdeki mesleki eğitim programlarını ve bilgi ve iletişim teknolojileri programlarını, teknik programları, mühendislik programlarını ve bilimsel programları kapsayan yüksek öğrenim programlarına kayıt olanağı sunan bursların sayısının küresel olarak önemli ölçüde artırılması

HEDEF 4.C

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE NİTELİKLİ ÖĞRETMEN ARZININ ARTIRILMASI

2030'a kadar özellikle en az gelişmiş ülkeler ve gelişmekte olan küçük ada devletleri başta olmak üzere gelişmekte olan ülkelerdeki öğretmen eğitimi için uluslararası işbirliğinin sağlanması aracılığıyla nitelikli öğretmen tedarikinin önemli ölçüde artırılması

5 TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve tüm kadınların ve kız çocuklarının güçlenmesi

HEDEF 5.1 5 TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

KADINLAR VE KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK AYRIMCILIĞIN ORTADAN KALDIRILMASI

Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik her türlü ayrımcılığın her yerde sona erdirilmesi

HEDEF 5.2 5 TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

KADINLAR VE KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK HER TÜRLÜ ŞİDDET VE İSTİSMARIN ORTADAN KALDIRILMASI

Kamu alanları ve özel alanlarda, bütün kadınlara ve kız çocuklarına yönelik, kadın ticareti, cinsel ve her türlü istismarı da kapsayan şiddetin her türünün ortadan kaldırılması

HEDEF 5.3 5 TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

ZORLA EVLENDİRME VE KADIN SÖNNETİNİN ORTADAN KALDIRILMASI

Çocuk evliliği, erken yaşta zorla evlendirilme ve kadın sünneti gibi bütün zararlı uygulamaların ortadan kaldırılması

HEDEF 5.4 5 TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

ÜCRETSİZ BAKIM HİZMETİNİN DEĞER GÖRMESİ VE AİLE İÇİNDE SORUMLULUK PAYLAŞIMININ DESTEKLENMESİ

Ücretsiz bakım ve ev işlerinin kamu hizmetleri, altyapı ve sosyal koruma politikalarının sağlanması ve hane ve aile içinde sorumluluğun ulusal açıdan uygun bir biçimde paylaşılmasının geliştirilmesi yoluyla tanınması ve değer görmesi

HEDEF 5.5 5 TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

LİDERLİK VE KARAR ALMADA TAM KATILIMIN GÜVENCE ALTINA ALINMASI

Kadınların siyasi, ekonomik ve sosyal hayatın karar verme süreçlerine tam ve etkin bir biçimde katılımlarının ve kadınlara karar verme mekanizmalarında, her düzeyde lider olabilmeleri için eşit fırsatlar tanınmasının güvence altına alınması

HEDEF 5.6 5 TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

ÜREME SAĞLIĞI VE HAKLARINA EVRENSEL ERİŞİM

Uluslararası Nüfus ve Kalkınma Konferansı Eylem Programı, Pekin Eylem Platformu ve bunların gözden geçirme konferansları sonucunda ortaya çıkan konferans çıktılarına uygun olarak cinsel sağlık ve üreme sağlığı haklarına evrensel erişimin sağlanması

HEDEF 5.A 5 TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

EKONOMİK KAYNAKLAR, EMLAK MÜLKİYETİ VE FİNANSAL HİZMETLERDE EŞİT HAKLAR

Kadınların ekonomik kaynaklara ulaşma, toprak ve diğer mülk türlerine sahip olma ve üzerlerinde kontrol kurabilme, finansal hizmetler, miras ve doğal kaynaklara erişimleri gibi konularda ulusal yasalara uygun olarak eşit haklara sahip olmaları için reformlar yapılması

HEDEF 5.B 5 TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

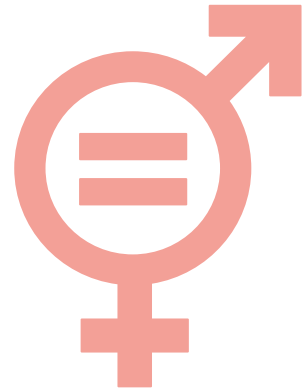
KADININ TEKNOLOJİ YOLUYLA GÜÇLENDİRİLMESİNİN DESTEKLENMESİ

Kadınların güçlenmelerinin ilerletilmesi için özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri olmak üzere etkinleştirme teknolojisinin kullanımının geliştirilmesi

HEDEF 5.C 5 TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ İÇİN UYGULANABİLİR MEVZUATLAR GELİŞTİRİLMESİ VE MEVCUTLARIN GÜÇLENDİRİLMESİ

Toplumsal cinsiyet eşitliğinin ilerletilmesi ve kadınların ve kız çocuklarının her düzeyde güçlenmeleri için sağlam politikaların ve yasal olarak uygulanabilir mevzuatların kabul edilmesi ve güçlendirilmesi

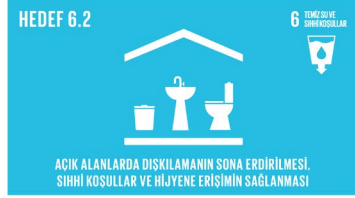

6 TEMİZ SU VE SİHHİ KOŞULLAR

Herkes için suyun ve sıhhi koşulların erişilebilirliği ve sürdürülebilir yönetiminin güvence altına alınması

2030'a kadar herkesin güvenilir ve erişilebilir içme suyuna evrensel ve eşit biçimde erişiminin güvence altına alınması

2030'a kadar herkesin yeterli temizlik ve sıhhi koşullara eşit biçimde erişiminin sağlanması ve kadınların, kız çocuklarının ve kırılgan durumda olan kişilerin ihtiyaçlarına özel önem göstererek kamuya açık alanlarda dışkılanmanın sona erdirilmesi

2030'a kadar kirliliği azaltarak, çöp boşaltmayı ortadan kaldırarak, zararlı kimyasalların ve maddelerin salınımını en aza indirgeyerek, artırılmamış atık su oranını yarıya indirerek ve geri dönüşümü ve güvenli tekrar kullanımı küresel olarak ciddi ölçüde artırarak su kalitesinin yükseltilmesi

2030'a kadar bütün sektörlerde su kullanım etkinliğinin büyük ölçüde artırılması, su kıtlığı sorununu çözmek için sürdürülebilir tatlısu tedarikinin sağlanması ve su kıtlığından muzdarip insan sayısının önemli ölçüde azaltılması

2030'a kadar uygun görüldüğünde sınır ötesi işbirliği yoluyla her düzeyde bütünlük su kaynakları yönetimi uygulanması

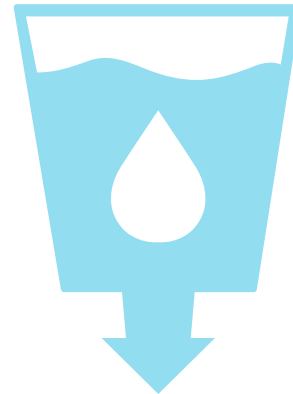
2020'ye kadar dağları, ormanları, sulak alanları, nehirleri, akiferleri ve gölleri kapsayan su ekosistemlerinin korunması ve eski haline getirilmesi

2030'a kadar uluslararası işbirliğinin ve gelişmekte olan ülkelere su hasadı, tuzdan arındırma, su verimliliği, atık su arıtımı, geri dönüşüm ve tekrar kullanım teknolojileri gibi suyla ve sıhhi koşullarla ilgili faaliyetlerinde ve programlarında verilen kapasite geliştirme desteğinin artırılması

Yerel halkların su ve sıhhi koşullar yönetiminin geliştirilmesine katılımlarının desteklenmesi ve güçlendirilmesi

7 ERİŞİLEBİLİR VE TEMİZ ENERJİ

Herkesin uygun fiyatlı, güvenilir, sürdürülebilir ve modern enerjiye erişiminin güvence altına alınması

2030'a kadar uygun fiyatlı, güvenilir ve modern enerji hizmetlerine evrensel erişimin sağlanması

2030'a kadar yenilenebilir enerjinin küresel enerji kaynakları içindeki payının önemli ölçüde artırılması

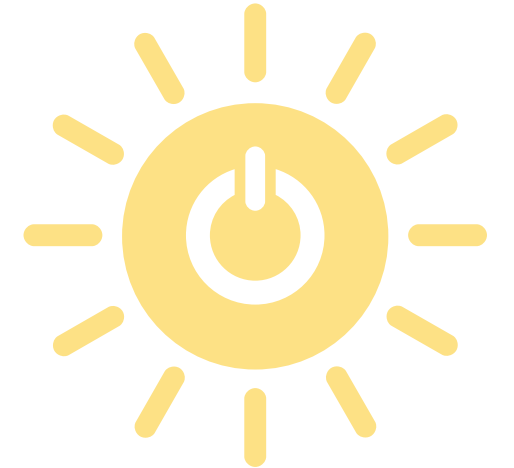
2030'a kadar küresel enerji verimliliği ilerleme oranının iki katına çıkarılması

2030'a kadar yenilenebilir enerjiyi, enerji verimliliğini ve gelişmiş ve daha temiz fosil yakıt teknolojilerini kapsayan temiz enerji araştırmaları ve teknolojilerine erişimi kolaylaştırmak için uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi ve enerji altyapısı ve temiz enerji teknolojisi alanlarına yatırımın teşvik edilmesi

2030'a kadar özellikle en az gelişmiş ülkeler, gelişmekte olan küçük ada devletleri ve karayla çevrili gelişmekte olan ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülkelerde, bu ülkelerin destek programları çerçevesinde herkese modern ve sürdürülebilir enerji hizmetleri sunabilmek için altyapının genişletilmesi ve teknolojinin geliştirilmesi

8 İNSANA YAKIŞIR İŞ VE EKONOMİK BÜYÜME

Kesintisiz, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik büyümenin, tam ve üretken istihdamın ve herkes için insana yakışır işlerin desteklenmesi

HEDEF 8.1

SÜRDÜRÜLEBİLİR EKONOMİK BÜYÜME

8 İNSANA YAKIŞIR
İŞ VE EKONOMİK BÜYÜME

Kişi başına düşen gelir artışının ulusal koşullara uygun olarak sürdürülmesi ve özellikle en az gelişmiş ülkelerde gayri safi yurt içi hasıladan yıllık en az yüzde 7 oranında büyüme olmasının sağlanması

HEDEF 8.2

EKONOMİK VERİMLİLİK İÇİN ÇEŞİTLENDİRME,
YENİLİK GETİRME VE İYİLEŞTİRME

8 İNSANA YAKIŞIR
İŞ VE EKONOMİK BÜYÜME

Yüksek katma değerli ve emek-yoğun sektörlerle odaklanarak ve çeşitlendirme, teknoloji geliştirme ve yenilik getirme aracılığıyla ekonomik verimliliğin daha yüksek seviyelere çekilmesi

HEDEF 8.3

İSTİHDAM YARATMA VE İŞLETMELERİN BÜYÜMESİNE YÖNELİK
POLİTİKALARIN DESTEKLENMESİ

8 İNSANA YAKIŞIR
İŞ VE EKONOMİK BÜYÜME

Üretim faaliyetlerinin, insana yakışır istihdam yaratmanın, girişimciliğin, yaratıcılık ve yenilikçiliğin desteklendiği kalkınma odaklı politikaların desteklenmesi ve finansal hizmetlere erişim yoluyla mikro, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin resmiyet kazanmalarının ve büyümelerinin teşvik edilmesi

HEDEF 8.4

TÜKETİM VE ÜRETİMDE KAYNAK VERİMLİLİĞİNİN ARTIRILMASI

8 İNSANA YAKIŞIR
İŞ VE EKONOMİK BÜYÜME

2030'a kadar tüketim ve üretimdeki küresel kaynak verimliliğinin devamlı bir biçimde artırılması ve gelişmiş ülkeler başı çekmek üzere, Sürdürülebilir Tüketim ve Üretim İçin 10 Yıllık Çerçeve Programı'na uygun olarak ekonomik büyümenin çevrenin bozulmasından ayrıştırılması için çaba gösterilmesi

HEDEF 8.5

TAM İSTİHDAM VE İNSANA YAKIŞIR, EŞİT ÜCRETLİ İŞ

8 İNSANA YAKIŞIR
İŞ VE EKONOMİK BÜYÜME

2030'a kadar gençler ve engelliler de dâhil bütün kadın ve erkeklerin tam ve üretken istihdamda ve insana yakışır işlere erişimlerinin sağlanması ve eşit işe eşit ücret ilkesinin tam olarak benimsenmesi

HEDEF 8.6

GENÇ İSTİHDAMI İLE GENEL VE MESLEKİ EĞİTİMİNİN DESTEKLENMESİ

8 İNSANA YAKIŞIR
İŞ VE EKONOMİK BÜYÜME

2020'ye kadar işsiz ya da eğitim görmeyen gençlerin oranının önemli ölçüde azaltılması

HEDEF 8.7

MODERN KÖLELİK, İNSAN TİCARETİ VE
ÇOCUK İŞÇİLİĞİNİN SONA ERDİRİLMESİ

8 İNSANA YAKIŞIR
İŞ VE EKONOMİK BÜYÜME

Zorla çalıştırmayı ortadan kaldırmak, modern köleliği ve insan ticaretini sona erdirmek ve çocukların askere alınmaları ve asker olarak kullanılmaları da dâhil çocuk işçiliğinin en kötü türlerinin yasaklanmasını ve ortadan kaldırılmasını güvence altına almak için acil ve etkili önlemler alınması ve 2025'e kadar çocuk işçiliğinin her türünün sona erdirilmesi

HEDEF 8.8

İŞÇİ HAKLARININ KORUNMASI VE GÜVENLİ ÇALIŞMA
ORTAMLARININ DESTEKLENMESİ

8 İNSANA YAKIŞIR
İŞ VE EKONOMİK BÜYÜME

Çalışanların haklarının korunması ve özellikle kadın göçmenler olmak üzere göçmen işçiler ve güvencesiz işlerde çalışan insanlar dâhil bütün çalışanlar için güvenli çalışma ortamlarının geliştirilmesi

2030'a kadar istihdam yaratan ve yerel kültür ve ürünlerini teşvik eden sürdürülebilir turizmin desteklenmesi için politikalar oluşturulması ve uygulanması

Herkesin bankacılık, sigorta ve finansal hizmetlere erişiminin teşvik edilmesi ve artırılması için yurt içi finansal kurumların kapasitelerinin güçlendirilmesi

Özellikle en az gelişmiş ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülkeler için, En Az Gelişmiş Ülkelere Ticaretle Bağlantılı Teknik Destek İçin Entegre Edilmiş Çerçeve Dayanışma Fonu aracılığıyla ticaret yardımı sağlanmasının artırılması

2020'ye kadar genç istihdamı için küresel bir strateji geliştirilmesi ve uygulamaya konması ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nün Küresel İstihdam Pakti'nin uygulanması

9 SANAYİ, YENİLİKÇİLİK VE ALTYAPI

HEDEF 9.1

SÜRDÜRÜLEBİLİR, DAYANIKLI VE KAPSAYICI
ALTYAPILAR GELİŞTİRİLMESİ

Herkes için uygun fiyatlı ve eşitliğe dayalı bir erişime vurguda bulunarak ekonomik kalkınmayı ve insanların esenliğini desteklemek için bölgesel ve sınırlararası altyapıyı kapsayan kaliteli, güvenilir, sürdürülebilir ve dayanıklı altyapıların oluşturulması

HEDEF 9.2

KAPSAYICI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR SANAYİLEŞMENİN DESTEKLENMESİ

Kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmenin desteklenmesi ve 2030'a kadar sanayinin istihdam ve gayri safi yurt içi hasıla payının ulusal koşullarla uyumlu olarak önemli ölçüde artırılması ve en az gelişmiş ülkelerde bu payın iki katına çıkarılması

HEDEF 9.3

FINANSAL HİZMETLER VE PİYASALARA ERİŞİMİN ARTIRILMASI

Özellikle gelişmekte olan ülkelerde küçük ölçekli sanayi işletmelerinin ve diğer işletmelerin uygun koşullu krediyi de kapsayan finansal hizmetlere erişimlerinin ve değer zincirlerine ve piyasalara entegrasyonlarının artırılması

HEDEF 9.4

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK İÇİN TÜM SEKTÖRLER
VE ALTYAPILARIN GELİŞTİRİLMESİ

2030'a kadar her ülkenin kendi kapasitesine uygun olarak harekete geçmesiyle, kaynakların daha verimli kullanımının artırılması ve temiz ve çevresel açıdan daha sağlam teknolojiler ve sanayi süreçlerinin daha çok benimsenmesi yoluyla altyapının ve güçlendirme sanayilerinin sürdürülebilir hale gelecek biçimde geliştirilmesi

Dayanıklı altyapıların inşası, kapsayıcı ve sürdürülebilir sanayileşmenin desteklenmesi ve yenilikçiliğin güçlendirilmesi

HEDEF 9.5

ARASTIRMANIN ARTIRILMASI VE
SANAYİ TEKNOLOJİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Özellikle gelişmekte olan ülkeler olmak üzere bütün ülkelerde, 2030'a kadar yenilikçiliğin teşvik edilmesi ve her 1 milyon kişi içindeki araştırma-geliştirme alanında çalışan kişi sayısının, kamu araştırmalarının, özel araştırmaların ve hükümet harcamalarının önemli ölçüde artırılması yoluyla bilimsel araştırmanın geliştirilmesi ve sanayi sektörlerinin teknolojik yetkinliklerinin genişletilmesi

HEDEF 9.A

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER İÇİN SÜRDÜRÜLEBİLİR ALTYAPI
GELİŞTİRME FAALİYETİNİN KOLAYLAŞTIRILMASI

Afrika ülkelerine, en az gelişmiş ülkelere, karayla çevrili gelişmekte olan ülkelere ve gelişmekte olan küçük ada devletlerine genişletilmiş finansal, teknolojik ve teknik destek verilmesi yoluyla gelişmekte olan ülkelerde sürdürülebilir ve dayanıklı altyapı geliştirmenin kolaylaştırılması

HEDEF 9.B

YURT İÇİ TEKNOLOJİ GELİŞİMİNİN
VE SANAYİ ÇEŞİTLİLİĞİNİN DESTEKLENMESİ

Sanayi çeşitliliği ve sanayi ürünlerinde değer artırımı için uygun bir politika ortamının yaratılması aracılığıyla gelişmekte olan ülkelerde yurt içi teknoloji gelişiminin, araştırma ve yenilikçiliğin desteklenmesi

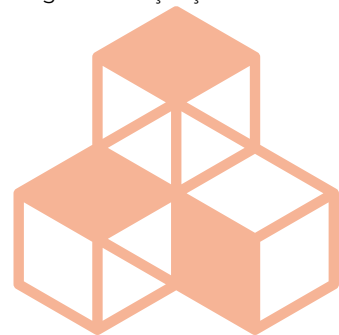
HEDEF 9.C

BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNE EVRENSEL ERİŞİM

Bilgi ve iletişim teknolojilerine erişimin önemli ölçüde artırılması ve 2020 yılına kadar en az gelişmiş ülkelerde evrensel ve uygun fiyatlı internet hizmetlerine erişimin sağlanması için çaba gösterilmesi

10 EŞİTSİZLİKLERİN AZALTILMASI

Ülkeler içinde ve arasında eşitsizliklerin azaltılması

HEDEF 10.1

GELİR EŞİTSİZLİKLERİNİ AZALTMAK

2030'a kadar nüfusun tabandaki yüzde 40 içinde bulunan kesiminin gelirinin ulusal ortalamadan daha yüksek bir oranda, devamlı olarak artmasının ve sürdürülmesinin sağlanması

HEDEF 10.2

EVRENSEL ANLAMDA SOSYAL, EKONOMİK VE POLİTİK İÇERİMİN TEŞVİK EDİLMESİ

2030'a kadar yaşa, cinsiyete, engelliliğe, ırka, etnik kökene, dine, ekonomik ya da başka bir statüye bakılmaksızın herkesin güçlendirilmesi ve sosyal, ekonomik ve siyasi olarak kapsanmasının desteklenmesi

HEDEF 10.3

FIRSAT EŞİTLİĞİNİN SAĞLANMASI VE AYRIMCILIĞIN BİTİRİLMESİ

Ayrımcılığa dayalı yasaların, politikaların ve uygulamaların ortadan kaldırılması ve bu bağlamda uygun mevzuatın, politikaların ve eylemlerin desteklenmesi yoluyla eşit fırsatlar sunulması ve eşitsizliklerin azaltılması

HEDEF 10.4

EŞİTLİĞİ TEŞVİK EDEN MALİ VE SOSYAL POLİTİKALARIN UYGULANMASI

Özellikle mali, ücret ve sosyal koruma politikaları olmak üzere politikaların benimsenmesi ve eşitliğin giderek daha çok sağlanması

HEDEF 10.5

KÜRESEL FİNANS PIYASALARI VE KURUMLARINA YÖNELİK DÜZENLEMELERİN GELİŞTİRİLMESİ

Küresel finans piyasalarının ve kurumlarının düzenlenmesi ve denetlenmesinin geliştirilmesi ve bu tür düzenlemelerin hayata geçirilmelerinin güçlendirilmesi

HEDEF 10.6

FINANSAL KURULUŞLARDA GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERİN TEMSİL DÜZEYİNİN ARTIRILMASI

Daha etkili, güvenilir, hesap verebilir ve meşru kurumların var olması için küresel uluslararası ekonomi ve finans kurumlarındaki karar verme süreçlerinde gelişmekte olan ülkelerin daha iyi temsilinin sağlanması ve seslerinin duyurulması

HEDEF 10.7

SORUMLU VE İYİ YÖNETİLEN GÖÇ POLİTİKALARI

Planlı ve iyi yönetilen göç politikalarının uygulanmasıyla insanların sistemli, güvenli, düzenli ve sorumlu göçlerinin ve yer değiştirmelerinin kolaylaştırılması

HEDEF 10.A

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERE ÖZEL VE FARKLI MUAMELE

Dünya Ticaret Örgütü anlaşmalarına uygun olarak, özellikle en az gelişmiş ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülkeler için özel ve farklı muamele ilkesinin uygulanması

HEDEF 10.B

EN AZ GELİŞMİŞ ÜLKELERE YÖNELİK KALKINMA YARDIMLARI VE YATIRIMLARIN TEŞVİK EDİLMESİ

Özellikle en az gelişmiş ülkeler, Afrika ülkeleri, gelişmekte olan küçük ada devletleri ve karayla çevrili gelişmekte olan ülkeler olmak üzere ihtiyacın en fazla olduğu ülkelere, ulusal plan ve programlarına göre, doğrudan yabancı yatırımı da kapsayan nakit akışlarının ve resmi kalkınma yardımlarının teşvik edilmesi

HEDEF 10.C

GÖÇMEN HAVALERİ İÇİN İŞLEM MALİYETLERİNİN AZALTILMASI

2030'a kadar göçmen havalere işlem maliyetlerinin yüzde 3'ün altına indirilmesi ve maliyeti yüzde 5'ten yüksek olan havale koridorlarının ortadan kaldırılması

11 SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİR VE YAŞAM ALANLARI

Şehirlerin ve insan yerleşimlerinin kapsayıcı, güvenli,
dayanıklı ve sürdürülebilir kılınması

HEDEF 11.1

GÜVENLİ VE ERİŞİLEBİLİR KONUTLAR

2030'a kadar herkesin yeterli, güvenli ve uygun fiyatlı konutlara ve temel hizmetlere erişiminin sağlanması ve gecekondu mahallelerinin iyileştirilmesi

HEDEF 11.2

ERİŞİLEBİLİR VE SÜRDÜRÜLEBİLİR ULAŞIM SİSTEMLERİ

2030'a kadar özellikle kırılgan durumda olan insanların, kadınların, çocukların, engellilerin ve yaşlıların ihtiyaçlarına özel önem gösterilerek, yol güvenliğinin geliştirilmesi, özellikle toplu taşıma sisteminin geliştirilmesiyle herkesin güvenli, uygun fiyatlı, erişilebilir ve sürdürülebilir ulaşım sistemlerine erişiminin sağlanması

HEDEF 11.3

KAPSAYICI VE SÜRDÜRÜLEBİLİR KENTLEŞME

2030'a kadar bütün ülkelerde kapsayıcı ve sürdürülebilir kentleşmenin geliştirilmesi ve katılımcı, entegre ve sürdürülebilir insan yerleşimlerinin planlanması ve yönetilmesi için kapasitenin güçlendirilmesi

HEDEF 11.4

KÜLTÜREL VE DOĞAL DÜNYA MİRASININ KORUNMASI

Dünyanın kültürel ve doğal mirasının korunması ve gözetilmesi çabalarının artırılması

HEDEF 11.5

DOĞAL AFETLERİN OLUMSUZ ETKİLERİNİN AZALTILMASI

2030'a kadar yoksulların ve kırılgan durumdaki insanların korunması temel alınarak suyla ilgili afetleri de kapsayan afetler nedeniyle küresel gayri safi yurt içi hasılla ilgili doğrudan ekonomik kayıpların önemli oranda düşürülmesi ve ölümlerin ve etkilenen insan sayısının önemli ölçüde

HEDEF 11.6

ŞEHİRLERİN ÇEVRESEL ETKİLERİNİN AZALTILMASI

2030'a kadar hava kalitesine ve belediye atık yönetimi ve diğer atık yönetimlerine özel önem göstererek kentlerin kişi başına düşen olumsuz çevresel etkilerinin azaltılması

HEDEF 11.7

GÜVENLİ VE KAPSAYICI YEŞİL ALANLARA VE KAMUSAL ALANLARA ERİŞİMİN SAĞLANMASI

2030'a kadar özellikle kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve engellilerin güvenli, kapsayıcı ve erişilebilir yeşil alanlara ve kamu alanlarına evrensel erişimlerinin güvence altına alınması

HEDEF 11.A

GÜÇLÜ ULUSAL VE BÖLGESEL KALKINMA PLANLAMASI

Ulusal ve bölgesel kalkınma planlamasını güçlendirerek kentsel, kent çevresindeki ve kırsal alanlar arasındaki olumlu ekonomik, sosyal ve çevresel bağlantıların desteklenmesi

HEDEF 11.B

KAPSAYICILIK, KAYNAK ETKİNLİĞİ VE AFET RISK AZALTILMASINA YÖNELİK POLİTİKALARIN UYGULANMASI

2020'ye kadar kapsamaya, kaynak etkinliğine, iklim değişikliğine uyuma ve afetlere karşı dayanıklılığa yönelik entegre politikaları ve planları benimseyen ve uygulayan şehirlerin ve insan yerleşimlerinin sayısının önemli ölçüde artırılması ve Sendai Afet Riskini Azaltma Çerçeve Eylem Planı 2015-2030 doğrultusunda bütüncül bir afet risk yönetiminin her düzeyde geliştirilmesi ve uygulanması

HEDEF 11.C

SÜRDÜRÜLEBİLİR VE DAYANIKLI BİNALAR İÇİN EN AZ GELİŞMİŞ ÜLKELERİN DESTEKLENMESİ

En az gelişmiş ülkelerin finansal ve teknik yardım aracılığıyla yerel malzemeler kullanarak sürdürülebilir ve dayanıklı binalar inşa etmelerinin desteklenmesi

12 SORUMLU TÜKETİM VE ÜRETİM

Sürdürülebilir tüketim ve üretim kalıplarının güvence altına alınması

HEDEF 12.1

12 SORUMLU TÜKETİM VE ÜRETİM

SÜRDÜRÜLEBİLİR TÜKETİM VE ÜRETİM İÇİN 10 YILLIK ÇERÇEVE PROGRAMININ UYGULANMASI

Gelişmiş ülkelerin başı çekmesi ve bütün ülkelerin harekete geçmesiyle, gelişmekte olan ülkelerin kalkınma ve yetkinliklerini göz önünde bulundurarak Sürdürülebilir Tüketim ve Üretim için 10 Yıllık Çerçeve Programı'nın uygulanması

HEDEF 12.2

12 SORUMLU TÜKETİM VE ÜRETİM

DOĞAL KAYNAKLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR YÖNETİMİ VE KULLANIMI

2030'a kadar doğal kaynakların sürdürülebilir yönetiminin ve etkin kullanımının sağlanması

HEDEF 12.3

12 SORUMLU TÜKETİM VE ÜRETİM

KÜRESEL KİŞİ BAŞI GIDA ATIKLARININ YARIYA İNDİRİLMESİ

2030'a kadar perakende ve tüketici düzeylerinde kişi başına düşen küresel gıda atığının yarıya indirilmesi ve hasat sonrası kayıplar dâhil üretimdeki ve tedarik zincirlerindeki gıda kayıplarının azaltılması

HEDEF 12.4

12 SORUMLU TÜKETİM VE ÜRETİM

SORUMLU KİMYASAL VE ATIK YÖNETİMİ

2020'ye kadar üzerinde anlaşmaya varılan uluslararası çerçevelere uygun olarak kimyasalların ve tüm atıkların yaşam döngüleri boyunca çevresel olarak sağlam biçimde yönetimlerinin sağlanması ve bu kimyasalların ve atıkların insan sağlığı ve çevre üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmek için havaya, suya ve toprağa karışmalarının önemli ölçüde azaltılması

HEDEF 12.5

12 SORUMLU TÜKETİM VE ÜRETİM

ATIK ÜRETİMİNİN ÖNEMLİ ÖLÇÜDE AZALTILMASI

2030'a kadar önleme, azaltma, geri dönüşüm ve tekrar kullanma yoluyla katı atık üretiminin önemli ölçüde azaltılması

HEDEF 12.6

12 SORUMLU TÜKETİM VE ÜRETİM

ŞİRKETLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİR UYGULAMALAR VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMASI İÇİN TEŞVİK EDİLMESİ

Özellikle büyük ve uluslararası şirketler başta olmak üzere şirketlerin sürdürülebilir uygulamaları kabul etmelerinin ve sürdürülebilirlik bilgilerini raporlama döngülerine entegre etmelerinin teşvik edilmesi

HEDEF 12.7

12 SORUMLU TÜKETİM VE ÜRETİM

SÜRDÜRÜLEBİLİR KAMU İHALE UYGULAMALARININ TEŞVİK EDİLMESİ

Ulusal politikalar ve öncelikler doğrultusunda sürdürülebilir olan kamu ihalesi uygulamalarının desteklenmesi

HEDEF 12.8

12 SORUMLU TÜKETİM VE ÜRETİM

EVRENSEL SÜRDÜRÜLEBİLİR YAŞAM BİÇİMİ ANLAYIŞININ TEŞVİK EDİLMESİ

2030'a kadar her yerde herkesin sürdürülebilir kalkınmayla ilgili bilgi ve farkındalık edinmesinin ve doğayla uyum içinde bir yaşam sürmesinin güvence altına alınması

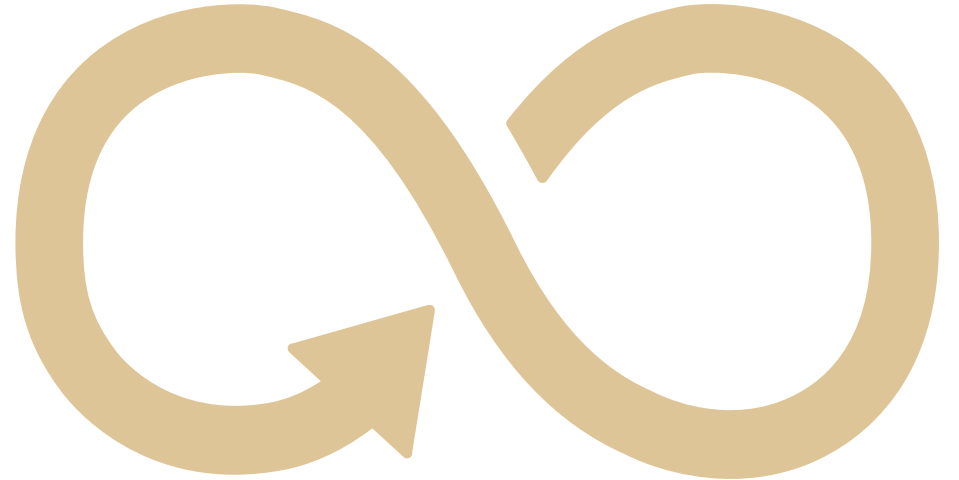
Gelişmekte olan ülkelerin daha sürdürülebilir tüketim ve üretim kalıplarına yönelmeleri için bilimsel ve teknolojik kapasitelerini güçlendirme konusunda desteklenmeleri

İstihdam yaratan ve yerel kültür ve ürünlerini teşvik eden sürdürülebilir bir turizm için sürdürülebilir kalkınma etkilerini denetlemeye olanak sağlayan araçlar geliştirilmesi ve uygulanması

Piyasa aksaklıklarının ortadan kaldırılmasıyla ulusal koşullara uygun bir biçimde, gelişmekte olan ülkelerin özel ihtiyaç ve durumlarını göz önünde bulundurarak ve etkilenmiş toplulukları koruyacak biçimde kalkınmaları üzerindeki olası olumsuz etkileri en aza indirgeyerek çevresel etkilere sahip zararlı teşviklerin aşamalı olarak ortadan kaldırılması ve vergilendirmenin yeniden yapılandırılması da dâhil olmak üzere savurgan tüketime özendirilen verimsiz fosil yakıtlara yönelik teşviklerin verimli hale getirilmesi

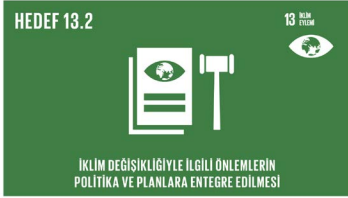

13 İKLİM EYLEMİ

İklim değışikliği ve etkileri ile mücadele konusunda acilen eyleme geçilmesi

İklimle ilgili tehlikelere ve doğal afetlere karşı dayanıklılığın ve uyum kapasitesinin bütün ülkelerde güçlendirilmesi

İklim değışikliğiyle ilgili önlemlerin ulusal politikalara, stratejilere ve planlara entegre edilmesi

İklim değışikliği azaltım, iklim değışikliğine uyum, etkinin azaltılması ve erken uyarı konularında eğitimin, farkındalık yaratmanın ve insani ve kurumsal kapasitenin geliştirilmesi

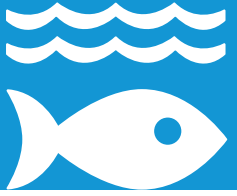

Birleşmiş Milletler İklim Değışikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne taraf olan gelişmiş ülkeler tarafından üstlenilen, anlamlı azaltım eylemleri ve uygulamada şeffaflık bağlamında, gelişmekte olan ülkelerin ihtiyaçlarını ele almak için 2020'ye kadar yıllık 100 milyar doların ortaklaşa seferber edilmesi taahhüdünün uygulanması ve Yeşil İklim Fonu'nun sermayelendirme yoluyla olabildiğince kısa sürede tam olarak faaliyete geçirilmesi

Kadınlara, gençlere, yerel topluluklara ve dışlanmış gruplara odaklanarak en az gelişmiş ülkelerde ve gelişmekte olan küçük ada devletlerinde iklim değışikliğiyle ilgili etkili planlama ve yönetim kapasitesini artıracak mekanizmaların desteklenmesi

14 SUDAKİ YAŞAM

Sürdürülebilir kalkınma için okyanuslar, denizler ve deniz kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı

HEDEF 14.1

DENİZ KİRLİLİĞİNİN AZALTILMASI

2025'e kadar özellikle karasal kökenli faaliyetlerden kaynaklanan, deniz çöpü ve gıda atıklarının dökülmesinden kaynaklanan su kirliliği de dâhil deniz kirliliğinin tüm biçimlerinin önlenmesi ve önemli ölçüde azaltılması

HEDEF 14.2

EKOSİSTEMLERİN KORUNMASI VE DÜZELTİLMESİ

2020'ye kadar önemli olumsuz etkilerden kaçınmak için dayanıklılığın güçlendirilmesi de dâhil olmak üzere deniz ve kıyı ekosistemlerinin sürdürülebilir biçimde yönetilmesi ve korunması ve sağlıklı ve üretken okyanuslara sahip olmak adına okyanusların eski haline döndürülmesi için harekete geçilmesi

HEDEF 14.3

OKYANUS ASİTLENMESİNİN AZALTILMASI

Her düzeyde geliştirilmiş bilimsel işbirliği aracılığıyla okyanus asitlenmesinin etkilerinin ele alınması ve en aza indirilmesi

HEDEF 14.4

SÜRDÜRÜLEBİLİR BALIKÇILIK

2020'ye kadar balık stoklarını mümkün olan en kısa zamanda eski durumuna getirmek ya da en azından biyolojik karakteristiklerine göre maksimum sürdürülebilir ürünü verecek seviyelere ulaştırmak için balık hasadının etkin bir biçimde düzenlenmesi, aşırı avlanma, yasa dışı, bildirilmeyen ve düzenlenmez balıkçılığın ve doğaya zararlı balıkçılık uygulamalarının sona erdirilmesi ve bilime dayalı yönetim planlarının uygulanması

HEDEF 14.5

KIYI VE DENİZ ALANLARININ KORUNMASI

2020'ye kadar kıyı ve deniz alanlarının en az yüzde 10'unun ulusal ve uluslararası hukuka uygun biçimde ve mevcut en güncel bilimsel bilgilere dayanarak korunması

HEDEF 14.6

AŞIRI AVLANMAYA NEDEN OLAN TEŞVİKLERİN KALDIRILMASI

Gelişmekte olan ve en az gelişmiş ülkelere özel ve farklı muamele ilkesinin Dünya Ticaret Örgütü balıkçılık teşvikleri müzakerelerinin ayrılmaz bir parçasını oluşturduğunu yeniden teyit ederek 2020'ye kadar kapasite aşımı ve aşırı avlanmaya katkıda bulunan balıkçılık teşviklerinin bazı türlerinin yasaklanması, yasa dışı, bildirilmeyen ve düzenlenmez balıkçılığa katkıda bulunan teşviklerin ortadan kaldırılması ve bu tür yeni teşviklerin uygulamaya konmasından kaçınılması

HEDEF 14.7

DENİZ KAYNAKLARININ SÜRDÜRÜLEBİLİR KULLANIMINDAN ELDE EDİLEN EKONOMİK FAYDALARIN ARTIRILMASI

2030'a kadar balıkçılık, su ürünleri yetiştiriciliği ve turizmin sürdürülebilir yönetimi yoluyla deniz kaynaklarının sürdürülebilir kullanımından elde edilerek gelişmekte olan küçük ada devletlerine ve en az gelişmiş ülkelere sunulan ekonomik yararların artırılması

HEDEF 14.A

OKYANUS SAĞLIĞINA YÖNELİK BİLİMSEL BİLGİ, ARAŞTIRMA VE TEKNOLOJİNİN ARTIRILMASI

Okyanus sağlığını geliştirmek ve deniz biyoçeşitliliğinin özellikle gelişmekte olan küçük ada devletleri ve en az gelişmiş ülkeler olmak üzere gelişmekte olan ülkelerin kalkınmasına sağladığı katkısı artırılmak için, Deniz Teknolojisi Transferine İlişkin Hükümetlerarası Oşinografi Komisyonu Kriterleri ve Rehberleri'ni göz önünde bulundurarak bilimsel bilginin artırılması, araştırma kapasitesinin geliştirilmesi ve deniz teknolojisinin transfer edilmesi

HEDEF 14.B

KÜÇÜK ÖLÇEKLİ BALIKÇILARIN DESTEKLENMESİ

Küçük çaplı balıkçıların deniz kaynaklarına ve piyasalarına erişimlerinin sağlanması

HEDEF 14.C

ULUSLARARASI DENİZ HUKUKUNUN UYGULANMASI VE YÜRÜTMESİ

"İstedığımız Gelecek" başlıklı konferans çıktısının 158. fıkrasında hatırlatıldığı üzere, okyanusların ve kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı için yasal bir çerçeve oluşturan Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nde belirtildiği gibi, uluslararası hukukun uygulanmasının sağlanmasıyla okyanusların ve kaynaklarının korunmasının ve sürdürülebilir kullanımının geliştirilmesi

15 KARASAL YAŞAM

Sürdürülebilir kalkınma için okyanuslar, denizler ve deniz kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir kullanımı

2020'ye kadar özellikle ormanlarda, sulak alanlarda, dağlarda ve kurak alanlardaki karasal ve iç tatlısu ekosistemlerinin uluslararası anlaşmalardan doğan yükümlülükler doğrultusunda korunmasının, eski haline getirilmesinin ve sürdürülebilir kullanımının sağlanması

2020'ye kadar her tür ormanın sürdürülebilir yönetiminin sağlanmasının desteklenmesi, ormansızlaşmanın sona erdirilmesi, tahrip edilmiş ormanların eski haline döndürülmesi ve ağaçlandırma ve yeniden ormanlaştırmanın küresel olarak önemli ölçüde artırılması

2030'a kadar çölleşmeyle mücadele edilmesi, çölleşme, kuraklık ve sellerden etkilenen alanlar dâhil tahrip edilmiş toprakların eski haline getirilmesi ve arazi bozulmasının olduğu, nötr bir dünya yaratmak için çaba gösterilmesi

2030'a kadar sürdürülebilir kalkınma açısından çok önemli bir rol oynayan yararların sağlanması adına kapasite geliştirmek için dağ ekosistemlerinin ve biyoçeşitliliğinin korunmasının güvence altına alınması

Doğal habitatların bozulmasını azaltmak için acil ve kararlı biçimde harekete geçilmesi, biyoçeşitlilik kaybının durdurulması ve 2020'ye kadar yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan türlerin korunması ve nesillerinin tükenmesinin engellenmesi

Üzerinde uluslararası olarak anlaşmaya varıldığı gibi, genetik kaynakların kullanımından kazanılan yararların adil ve eşitlikçi biçimde paylaşımının desteklenmesi ve bu tür kaynaklara erişimin teşvik edilmesi

Korunan flora ve fauna türlerinin yasa dışı avlanması ve kaçakçılığının yapılmasını sona erdirmek için acil olarak harekete geçilmesi ve yasa dışı vahşi yaşam ürünlerinin arz ve talebi sorununun ele alınması

2020'ye kadar istilacı yabancı türlerin kara ve deniz ekosistemleri üzerindeki etkilerinin azaltılması, yayılmalarının önlenmesi için gerekli önlemlerin alınması ve tehlike teşkil eden daha öncelikli türlerin kontrolünün sağlanması ya da yok edilmesi

2020'ye kadar ekosistem ve biyoçeşitlilik değerlerinin ulusal ve yerel planlamalara, kalkınma süreçlerine, yoksulluğun azaltılmasına ilişkin stratejilere ve raporlara entegre edilmesi

Biyçeşitliliği ve ekosistemleri korumak ve sürdürülebilir biçimde kullanmak için bütün kaynaklardan elde edilen finansal kaynakların seferber edilmesi ve önemli ölçüde artırılması

Sürdürülebilir orman yönetimini her düzeyde finanse etmek için bütün kaynaklardan elde edilen kaynakların seferber edilmesi ve gelişmekte olan ülkelere koruma ve yeniden ormanlaştırmayı da kapsayan bu tür bir yönetim geliştirilmeleri için yeterli teşvik sunulması

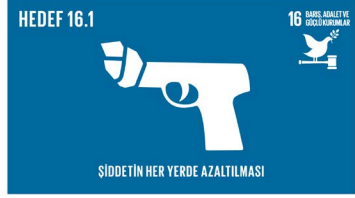
Yerel halkların sürdürülebilir geçim kaynaklarına sahip olma kapasitelerinin artırılmasını da kapsayan korunan türlerin yasa dışı avlanması ve kaçakçılığının yapılmasıyla mücadele etme çabalarına küresel destek verilmesi

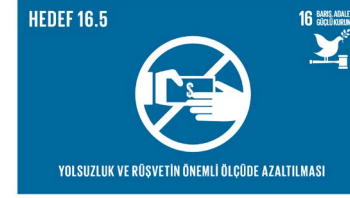

16 BARIŞ, ADALET VE GÜÇLÜ KURUMLAR

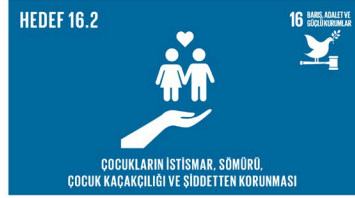
Sürdürülebilir kalkınma için barışçıl ve kapsayıcı toplumların desteklenmesi, herkes için adalete erişimin sağlanması ve her düzeyde etkili, hesap verebilir ve kapsayıcı kurumların inşası

Şiddetin tüm biçimlerinin ve şiddete bağlı ölüm oranlarının her yerde büyük ölçüde azaltılması

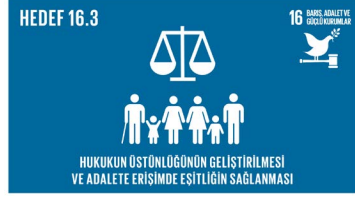
Yolsuzluk ve rüşvetin tüm biçimlerinin önemli ölçüde azaltılması

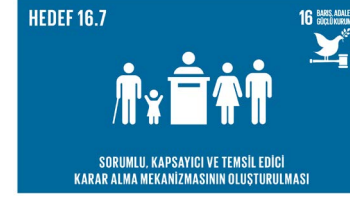
Çocuk istismarının, sömürsünün, ticaretinin ve çocuklara karşı şiddet ve işkencenin her türünün sona erdirilmesi

Her düzeyde etkili, hesap verebilir ve şeffaf kurumlar kurulması

Hukukun üstünlüğünün ulusal ve uluslararası düzeylerde geliştirilmesi ve herkesin adalete eşit biçimde erişiminin güvence altına alınması

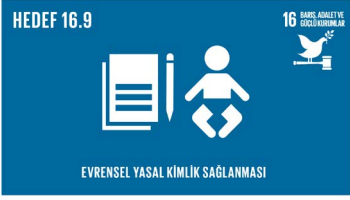
Her düzeyde duyarlı, kapsayıcı, katılımcı ve temsil edici karar verme mekanizmalarının oluşturulması

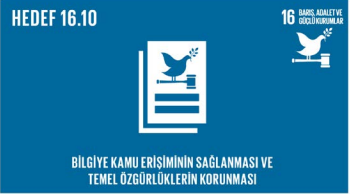
2030'a kadar yasa dışı para ve silah akışının büyük ölçüde azaltılması, çalınan varlıkların geri alınmasının güvence altına alınması ve organize suçun her türüyle mücadele edilmesi

Gelişmekte olan ülkelerin küresel yönetim kurumlarına katılımının sağlanması ve güçlendirilmesi

2030'a kadar herkese doğum kaydı dâhil yasal kimlik kazandırılması

Ulusal mevzuata ve uluslararası anlaşmalara uygun olarak bilgiye kamu erişiminin sağlanması ve temel özgürlüklerin korunması

Özellikle gelişmekte olan ülkelerde şiddeti önlemek ve terör ve suçla mücadele etmek için her düzeyde kapasite geliştirilmesi adına ilgili ulusal kurumların uluslararası işbirliği yoluyla ilgili ulusal kurumların güçlendirilmesi

Sürdürülebilir kalkınma için ayrımcılık gözetmeyen yasa ve politikaların ilerletilmesi ve uygulanması

17 HEDEFLER İÇİN ORTAKLIKLAR

Uygulama araçlarının güçlendirilmesi ve Sürdürülebilir Kalkınma için Küresel Ortaklığın canlandırılması

HEDEF 17.1

YURT İÇİ GELİR TAHSİLATINI İYİLEŞTİRMEK İÇİN KAYNAKLARIN SEFERBER EDİLMESİ

Vergi ve diğer gelir hasılatı için yurt içi kapasiteyi artırmak için gelişmekte olan ülkelere uluslararası destek sağlanması yoluyla yurt içi kaynak seferberliğinin güçlendirilmesi

HEDEF 17.2

TÜM KALKINMA YARDIMI TAAHHÜTLERİNİN YERINE GETİRİLMESİ

En az gelişmiş ülkelere ithal edilen ürünlere uygulanabilir ayrıcalıklı menşei kurallarının şeffaf ve basit olmasının sağlanması da dâhil olmak üzere, Dünya Ticaret Örgütü kararlarına uygun olarak, en az gelişmiş ülkeler için gümrükten ve kotadan muaf, devamlılık arz eden bir piyasa erişimi sağlanması ve piyasa erişiminin kolaylaştırılmasına katkıda bulunulması

HEDEF 17.3

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER İÇİN KAYNAKLARIN SEFERBER EDİLMESİ

Politika koordinasyonu ve tutarlılığı yoluyla küresel makroekonomik istikrarın geliştirilmesi

HEDEF 17.4

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERİN BORÇ SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNİ SAĞLAMALARINA YARDIM EDİLMESİ

Sürdürülebilir kalkınma için politika tutarlılığının geliştirilmesi

HEDEF 17.5

EN AZ GELİŞMİŞ ÜLKELERE YATIRIM YAPILMASI

Her ülkenin yoksulluğun ortadan kaldırılması ve sürdürülebilir kalkınma için politikalar oluşturması ve uygulaması amacıyla politik alanı ve liderliğine saygı duyulması

HEDEF 17.6

BİLİM, TEKNOLOJİ VE YENİLİĞE ERİŞİM İÇİN BİLGİ PAYLAŞIMI VE İŞBİRLİĞİ YAPILMASI

Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine özellikle gelişmekte olan ülkeler olmak üzere bütün ülkelerde ulaşılmasının desteklenmesi için bilgi, uzmanlık, teknoloji ve finansal kaynakları seferber eden ve paylaşan çok paydaşlı ortaklıklar tarafından tamamlanan Sürdürülebilir Kalkınma için Küresel Ortaklıkların çoğaltılması

HEDEF 17.7

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE SÜRDÜRÜLEBİLİR TEKNOLOJİLERİN DESTEKLENMESİ

Ortaklıkların deneyim ve kaynak sağlama stratejileri paydasına dayanan kamu, kamu-özel ve sivil toplum ortaklıklarının teşvik edilmesi ve desteklenmesi

HEDEF 17.8

EN AZ GELİŞMİŞ ÜLKELERDE BİLİM, TEKNOLOJİ VE YENİLİK KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ

2020'ye kadar, gelir, yaş, ırk, etnik köken, göçmen statüsü, engellilik, coğrafi konum ve ulusal bağlamlardaki ilgili diğer niteliklere göre ayrılan kaliteli, zamanlı ve güvenilir verilerin elde edilebilirliğini büyük ölçüde artırmak için en az gelişmiş ülkeleri ve gelişmekte olan küçük ada devletlerini kapsayan gelişmekte olan ülkelere verilen kapasite geliştirme desteğinin artırılması

HEDEF 17.9

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERDE SKH KAPASİTESİNİN GELİŞTİRİLMESİ

2030'a kadar gayri safi yurtiçi hasılayı tamamlayan sürdürülebilir kalkınmanın ilerletilmesine yönelik önlemlerin geliştirilmesi için mevcut girişimlerin üzerine eklemeler yapılması ve gelişmekte olan ülkelerde istatistikî kapasite geliştirme çabalarının desteklenmesi

HEDEF 17.10

DTÖ BÜNYESİNDE EVRENSİZ TİCARET SİSTEMİNİN DESTEKLENMESİ

Pek çok gelişmiş ülkenin gelişmekte olan ülkelere yapacağı Resmi Kalkınma Yardımı (RKY) için ayrılan gayri safi milli hasıla (GSMH) payını 0,7'ye ve en az gelişmiş ülkelere yapacağı Resmi Kalkınma Yardımı (RKY) için ayrılan gayri safi milli hasıla (GSMH) payını da yüzde 0,15 ila 0,20'ye ulaştırma taahhütleri dâhil resmi kalkınma yardımına ilişkin taahhütlerin gelişmiş ülkeler tarafından tam olarak gerçekleştirilmesi (RKY sağlayıcıları en az gelişmiş ülkelere yönelik en az yüzde 0,20 RKY/GSMH hedefi koymaları yönünde teşvik edileceklerdir.)

Gelişmekte olan ülkeler için çok sayıda kaynaktan elde edilen ek finansal kaynakların seferber edilmesi

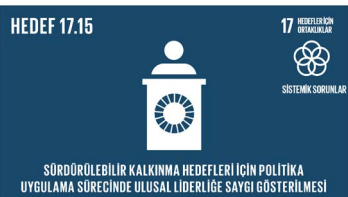
Gelişmekte olan ülkelerin borç finansmanı, borç hafifletme ve borç yeniden yapılandırmayı güçlendirmeyi hedefleyen eşgüdümlü politikalar aracılığıyla uzun vadeli borç sürdürülebilirliğini sağlamalarına yardım edilmesi ve uygun görüldüğünde borç sıkıntısını azaltmak için ağır borç yükü altındaki yoksul ülkelerin dış borç sorunlarının ele alınması

En az gelişmiş ülkeler için yatırım teşvik uygulamalarının kabul edilmesi ve uygulanması

Bilim, teknoloji ve yenilikçilik alanlarında Kuzey-Güney, Güney-Güney ve üçlü bölgesel ve uluslararası işbirliğinin ve bilim, teknoloji ve yenilikçiliğe erişimin ilerletilmesi ve özellikle Birleşmiş Milletler düzeyinde mevcut mekanizmalar arasında geliştirilmiş işbirliği ve küresel bir teknoloji kolaylaştırma mekanizması aracılığıyla üzerinde anlaşmaya varılan hükümler konusunda bilgi paylaşımının çoğaltılması

Çevresel açıdan sağlam teknolojilerin gelişmekte olan ülkelerde üzerinde ortak olarak anlaşmaya varıldığı üzere ayrıcalıklı ve öncelikli koşullar da dâhil olmak üzere uygun koşullarda gelişiminin, transferinin ve yayılmasını desteklenmesi

2017 yılına kadar en az gelişmiş ülkeler için teknoloji bankasının ve bilim, teknoloji ve yenilikçilik kapasite geliştirme mekanizmasının tam olarak faaliyete geçirilmesi ve özellikle bilgi ve iletişim teknolojileri olmak üzere etkinleştirme teknolojileri kullanımının artırılması

Kuzey-Güney, Güney-Güney ve üçlü işbirliği aracılığıyla tüm Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinin uygulanabilmesi adına ulusal planları desteklemek amacıyla gelişmekte olan ülkelerdeki etkili ve hedeflenen kapasite geliştirme uygulamaları için uluslararası destek sağlanması

Doha Kalkınma Gündemi çerçevesinde yürütülen müzakerelerin sonuca varması aracılığıyla, Dünya Ticaret Örgütü bünyesinde evrensel, kurallara dayanan, açık, ayırım gözetmeyen ve eşitlikçi, çok taraflı bir ticaret sisteminin desteklenmesi

Gelişmekte olan ülkelerin ihracatlarının özellikle en az gelişmiş ülkelerin küresel ihracat payının 2020'ye kadar iki katına çıkarılması amacıyla büyük ölçüde artırılması

ALT HEDEFLER KILAVUZU

*Güçlü bireyler.
Güçlü toplumlar.*

